

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל

שאלון לרישום קורות ניצולת/ת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: עזריאל	שם פרטי: אגנס
------------------	---------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: בש		בלועזית Basch	
שם פרטי איתו נולדתי: אגנס וורה		בלועזית Agnes Vera	
עיר לידה: דברצן		בלועזית Debrecen	
שם פרטי ושם משפחה של האב: גזה בש Geza Basch		שם פרטי ושם נעורים של האם: גיזלה פרקש-סילג'י	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה: דברצן		בלועזית Debrecen	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה:		מקצוע לפני המלחמה: תלמידה	
מקומות מגורים בתקופת המלחמה: פולין		חבר בארגון או בתנועה: השומר הצעיר	
במידה והיית בגטו, ציין את שמו: מרושוושרהי		בלועזית Marosvásárhely	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו אושוויץ, שטוטהוף, בידגוש ברומברג, טורן.		בלועזית Auschwitz , Stutthof, Bydgoszcz –Bromberg, Thorn .	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי:		תאריך השחרור: 1944	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור קרקוב בפולין	
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממת' עד מתי		שנת עליה: 1949	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים)

נולדתי בהונגריה בשנת 1930, בעיר דברצן. הייתה לי אחות בשם אווה שהייתה קטנה ממני בשנה וחצי. אבי היה שותף במפעל לניקוי נוצות. הוא נולד בכפר לא רחוק שנקרא דלצ'קה. היו לו 10 אחים. בחגים היינו עם הדודים וכל המשפחה בבית של סבא וסבתא בכפר. היה בבית שלהם מטבח חיצוני ומטבח פנימי כי הם שמרו על כשרות. סבא שלי היה קונה מאיכרים נוצות למפעל של אבא. את הסחורה במפעל היו מייצאים גם למדינות אחרות. אני למדתי בבית ספר לנזירות. התקבלו אליו רק 3 יהודים. בעיר הייתה חשמלית והייתי נוסעת בה למרכז העיר. היינו הולכות לבריכה כצעירות היו שם למעשה 3 בריכות: חמה, פושרת וקרה. היה גם קולנוע בעיר. הייתה קצביה כשרה מול הקולנוע שנקראה "פנט". לפעמים היינו נוסעים ליער שם היה אגם גדול ויפה. אבא נפטר בשנת 1939 מניתוח אפנדיציטי. אמרו שהרופא הצבאי הרג אותו בכוונה. לאחר שאבא מת הייתי באה לקבר שלו מידי יום- זה היה קצת רחוק והייתי צריכה לעבור מסילת רכבת. הבאתי לקבר שלו אפרסקים ואגסים שהיו עדיין קשים כדי שעד שירצה לאכול הם יהיו טובים.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

כשהמלחמה פרצה ברחנו אני, אמא ואחותי מרושוושרה- עיר שנמצאת 7 ק"מ מהגבול הרומני. לקחנו המון רכוש איתנו. הסתתרנו בכפר ליד העיר ששמו מרושרפטק. לפני המלחמה, אמא הייתה מיודדת עם אריסטוקרטית ולכן בן דודה בכפר הזה החביא אותנו. אחותי הייתה חולה בשפעת. אמא אהבה להתבלט ותמיד התלבשה יפה. היה לה מעיל אדום עם פרווה איתו היא יצאה לרכב עם הפילגש של האריסטוקרט שקראו לה קולט. מישהו הלשין עלינו ולקחו אותנו לגטו בעיר מרושוושרה- שם אספו את היהודים. היינו 3 ימים בגטו ואז לקחו אותנו ברכבות משא להובלת חיות. היו שם חלונות קטנים ולעשיית צרכים היה דלי. הרבה זקנים מתו ואנחנו הלכנו מעליהם. כך נסענו במשך 4 ימים. אחרי 4 ימים ראינו אורות מסודרים מהחלון וחשבנו שהגענו למקום טוב. שמחנו שנצא סוף-סוף מהרכבת. זה היה אושוויץ. כשהגענו אסירים יהודים הוציאו אותנו מהרכבת ולקחו לנו את הרכוש. את הילדים הקטנים אמרו לתת לסבתות. ושלחו אותם ביחד לגז. הייתי בת 13 ואחותי בת 11.5. מנגלה הפריד בנו. את אחותי שלח לגז ואותי השאיר עם אמא למרות שהייתי ילדה רזה. אמא אמרה לו "אבל זו הבת שלי" והוא אמר לה: "את רוצה ללכת איתה?" אמא נשארה איתי. מיד גילחו לנו את השיער בכל הגוף והשפריצו עלינו ליזול. 3 ימים לא קיבלנו אוכל. הבנו שרוצחים אנשים כי היה ריח חזק של שריפה וכי פעם זרקו לנו סבון ואמרו "זה מהילד שלך". היינו בצריף של נשים. לא היו דרגשים לכן ישנו כולם על הרצפה. אם מישהי רצתה להסתובב בלילה כולן היו צריכות להסתובב. שמנו ראש אחת על ירכי השנייה. במרק שנתנו לנו היה ברום וזה גרם להפסקת המחזור החודשי. כל פעם כשהביאו קבוצה חדשה הייתה תזמורת שהורכבה מאסירים יהודים. הם ניגנו באך וכל מיני מלחינים. כל בוקר קמנו בארבע והיינו צריכים לעמוד שעות על הברכיים למסדר. היו באושוויץ כמה מחנות ואני הייתי בלאגר C. השירותים היו חורים שנקראו לטרינה. לא היו חומרי ניקוי והיינו מסריחים מאוד. את הצוענים שמו לחוד וביום שלקחו אותם לגז סגרו אותנו בצריף ושמעתי את הצעקות שלהם. מולנו היה לאגר של משפחות צ'כיות. בדקו עליהם כמה זמן אפשר לחיות בלי אוכל. הם התחננו שניתן להם את המרק שלנו. כל יום הוציאו משם מתים ושמו על עגלות. לפני המלחמה אמא הייתה בקשר עם איש לא יהודי שהיה בריגול. קראו לו ז'קו. הגרמנים אמרו לו להפטר מהפילגש היהודייה שלו. אמא תמיד חשבה שהוא יבוא להציל אותנו. גם מהרכבת זרקה לו פתקים וגם באושוויץ כל הזמן הבטיחה לי שהוא יבוא ואני אמרתי לה שהוא שלח אותנו כדי להפטר מאיתנו. נודע לנו שדודה שלי בת ה-26, גיטה, נמצאת שני צריפים מאיתנו. לקחו לה את שני הילדים והיא השתגעה. יום אחד היא נעלמה. רבים קפצו על הגדר החשמלית. למשל אם ראו שבא טרנספורט חדש. תמיד ביקשו מהיהודים שקיבלו את הטרנספורטים החדשים שיתנו מזלג או משהו קטן אבל הם שמרו הכל לעצמם ולא חשבו שגם להם ייקחו את זה ויהרגו אותם. באושוויץ הייתי 3 חודשים. לא קיבלתי מספר כי עברנו למחנה אחר שטוטהוף. ואחר כך בידגוש- ברומברג ואחר כך טורן- בפולנית טורוניה. בטורן גרנו באוהלים ועבדנו בחפירות בקרח בשביל החיילים הגרמנים. חליתי בטיפוס בטן והגיעה רופאה מהצלב האדום, כלומר שידעו שקיימים המחנות האלה- היא אמרה שאין מה לעשות איתי. נתנה לי תרופות והתאוששתי לאט לאט. אמא אספה את שאריות האוכל שזרקו החיילים הגרמנים ואכלנו את זה- זה היה אוכל שהם זרקו לכלבים. הרוסים הגיעו ואז עזבו ואז חזרו הגרמנים סגורים בין שתי קבוצות רוסים. היינו בצעדת המוות ללא נעליים בשלג.

**אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ
(השחרור וחזרתך הביתה, חיך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):**

כשנגמרה המלחמה הלכנו בצעדה לכפר. מי שעצר ירו בו. אני לא יכולתי יותר להמשיך ועצרתי אך חייל גרמני שהיה שם אמר לי "תלכו, תלכו" ולא ירה בי. הובילה את הצעדה אינגה- אישה שהייתה חצי יהודיה והלכה עם אמא שלה. כשהגענו אמרנו לה שתישאר איתנו אבל היא נשארה עם אמא שלה בגרמניה. הגענו לחווה שם אישה חילקה חלב. בכפר הסתתרנו אצל אישה ובעלה לא ידע. הוא היה משתף פעולה של הגרמנים. גרנו למטה בין השוורים. כל בוקר באה העוזרת "לואישה" והביאה אוכל. עבדנו שם קשה בחווה באיסוף ביצים ועוד עבודות שונות. כשיצאנו משם האישה רצתה שנחתום לה שבעלה הציל אותנו כדי שלא ייקחו אותנו הרוסים על שעזר לגרמנים. פולניה השתחררה אך הונגריה עדיין לא. לכן הלכנו לקרקוב. אני ואמא חיפשנו את אחותי בכל המנזרים כי שמענו שיש ילדים יהודים שהסתתרו במנזרים. אך לא מצאנו אותה. כשהונגריה השתחררה על ידי הרוסים חזרנו לעיר שלנו. אמא נישקה את האבנים בהתרגשות וכל כך שמחה לחזור הבייתה. אני לא הבנתי אותה כי הם זרקו אותנו. היהודים התחילו לרדוף את אמא על זה שעבדה עם הגרמנים כביכול. עשו לה משפט והיא קיבלה חמש שנים אך ברחו לאוסטריה. אני נשארתי בעיר וכולם הצביעו עלי ודיברו שאני הבת שלה.. הייתי בת 14.5 בערך. השלמתי את הלימודים שהפסדתי ואחר כך המשכתי בגימנסיה הקתולית. נשארתי יהודייה יחידה בבית הספר. כל בוקר הם היו מצטלבים ואני לא. בזמן שיעורי הדת למדתי יהדות עם מורה בנפרד שקראו לו גרינהוט באצ'י. הייתה מורה טובה בגימנסיה שאהבה אותי ועזרה לי לסיים את הגימנסיה למרות שהיו לי קשיים. כדי שיתנו לי לסיים אמא גם שלחה מתנות לגימנסיה- כל מיני פסלים של ישו ומריה. הייתה לי חברה גויה בבית הספר והיינו חברות מאוד טובות. תמיד חלקנו את האוכל שלנו. מהר מאוד היא הכירה בחור והם עברו לכפר והתחתנו. לחתונה לא הזמינו אותי כי הייתי יהודייה. אמא שלה לא אהבה שיש לה חברה יהודייה. ההונגרים היו מאוד אנטישמיים.

נא ספרי/ על חיך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

עליתי לארץ עם אמא בשנת 1949 בתקופת הצנע. הגענו מהונגריה ברכבת לווינה. נשארנו באוסטריה כמה חודשים במחנה ליד זלצבורג. משם לקחו אותנו לאניה בטרייאסט. שאלו אותנו לאן אנחנו רוצות להגיע- אמריקה או פלשתינה. אני אמרתי שאני לא רוצה יותר לחיות בין גויים ולכן בחרנו בפלשתינה. הגענו לחיפה ואמא עבדה כספרית וקוסמטיקאית ברח' נורדאו. היא גרה במכון וישנה על מיטת הטיפולים. הרוויחה לירה ביום ומזה הייתה קונה לי גרביים חמות. אני הייתי בצבא בתל השומר למדתי טכנאות רנטגן. היו בחינות קבלה מאוד קשות. הייתי בצבא קבע. יום אחד נסעתי עם חברים לנהריה לפינגוין. הייתי מאוד מרשימה. יוחנן ראה אותי ועד שהגיע אלי לשולחן מישוהו אחר כבר הזמין אותי לרקוד. פעם אחת הוא סימן לי מרחוק- את ואני לרקוד. חשבתי שהוא חוצפן. אחרי 3 חודשים התחתנו. עבדתי אז בתל אביב. גרנו בחיפה בדירה קטנה בארלוזורוב. הוא עבד קשה מאוד- נסע עם טנקר. נעמי נולדה אחרי הריון קשה ואני זוכרת שהייתי מרתחה את החיתולים על פתילייה ומגהצת אותם. ב-1960 נולדה רותי. וב-1970 נולד עידן. היה לי חשוב שיהיו לנו שלושה ילדים כדי שתהיה משפחה גדולה. היום יש לנו 6 נכדים.

ראיון: שרי סנפיר

חיפה, דצמבר 2013

*מצורפות תמונות בהמשך

יד ושם

המשרד לאזרחים ותיקים

ציור בו מצוירת אמי גזלה

אחותי אווה שנספתה